

**КОЖУХ ВІД
КРЕМЛІВСЬКОГО ПАНА:
ЧИ ЗИМУВАТИМЕ КРИМ
У ТЕПЛІ**

→ 4

**НЕБЕСНИЙ
ПАТРІАРХАТ**

→ 5

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

No 1
05.01.2018

www.svitlytsia.in.ua

ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

ЮВІЛЕЙ

Болюче питання підтримки державою видань ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», підпорядкованого Міністерству культури України, порушували у виступах високоповажні гості, які зібралися 22 грудня 2017 року в «Українському домі» на урочистості з нагоди святкування 25-річчя газети «Кримська світлиця». Вітання перемешувалися із тривожними роздумами про майбутнє цього та інших часописів і подивом: невже державні мужі не розуміють значущість друкованого слова, що в нинішніх українських реаліях стає зброєю буквально?

СВІТЛАНА СОКОЛОВА

Головний редактор газети Віктор Мерзвинський подякував гостям за те, що прийшли підтримати світличан, бо для них це надзвичайно важливо.

«Порушуючи тему «Кримської світлиці»,

«Культури і життя», усіх видань цього відомства, хочу сказати, що сьогодні найважливіше – не ленінська формула про кіно, а саме інформація. Її бракує, і, зокрема, в Криму, – висловив переконання Павло Мовчан, голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка. – Залишаються проблеми фінансові, поширення газети, присутності інформації, яку вона містить, у свідомості хоча б регіону Причорномор'я. Я не кажу вже про Крим. Адже нікуди українці звід-

ти не поділися. Треба употужнювати, ретрансляційні канали робити. У нас є багато відомств, у тому числі й Юрія Стеця. Він хоч копіяку дає на це? Є відомство, яке займається окупованими територіями. Де вони? Чому вважають, що це неважливо?

Міністр культури є в цьому приміщенні, – внизу інший захід, але зараз, на жаль, відсутній (хоча запрошували, – ред.). А він би мав це чути.

Якщо ми почали міжнародну справу повернення

Криму в лоно України, то, безперечно, питання «Кримської світлиці» мусить бути першим пунктом у Міністерстві культури. А якщо є загроза існуванню всіх видань – місячників, тижневиків? Де, в якій країні таке може бути? Йдеться про національну безпеку – фактор найвизначальніший. Я сподіваюся, що нас почують».

«Це – національна безпека України, ідеологія, інформаційний простір, – погоджується із паном Мовчаном Андрій Щекун, гене-

ральний директор ДП «Національне газетно-журнальне видавництво». – І я не можу зрозуміти, чому, коли звернули увагу на кіно, – 500 млн грн фінансування на 2018 рік, на Інститут книги (закладено близько 100 млн), а для всього нашого видавництва не знайшлося в бюджеті додаткових 2,5 млн?! Мені пишуть: якщо треба, скорочуйте чисельність штату, зменшуйте наклад.

Сьогодні редакція газети «Кримська світлиця», переведена на материк, у Київ, базується на базі ДП

«Національне газетно-журнальне видавництво». Видання є прапором і символом української незалежності й утвердження українських національних цінностей в АР Крим».

Генеральний директор переконаний: без «Кримської світлиці» не може бути інформаційної політики щодо деокупації Криму, що мають розуміти чиновники, які намагаються переконати керівництво підприємства, що друкована версія газети не потрібна, і вона має переформатуватися в інтернет-видання. «Газета є носієм інформаційної політики щодо висвітлення питання окупації Криму, шляхів подолання окупаційного режиму і повернення півострова в лоно України, – наводить аргументи А. Щекун. – Її читають, могу з упевненістю сказати, і в Криму».

Рефат Чубаров, голова Меджлісу кримськотатарського народу, повідомив, що завдяки «Кримській світлиці» сформувалося українське коло на півострові і висловив переконання: «Коли ми повернемося, – «Кримська світлиця» буде головною газетою автономії, яка виходитиме державною мовою в Криму поряд з виданнями кримськотатарською».

МИКОЛА ЖУЛИНСЬКИЙ: “«КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» З ПЕРШИХ ДНІВ ПРАЦЮВАЛА НАД ТИМ, ЩОБ ЛЮДИ НАРЕШТІ УСВІДОМИЛИ СЕБЕ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ЗА СВОЮ ДЕРЖАВУ”

ЮВІЛЕЙ

– Пане Миколо, у період створення газети «Кримська світлиця» Ви обіймали посаду Віце-прем'єр-міністра України з питань гуманітарної політики. Отже, Ви знали кримську ситуацію початку 90-х рр. У зв'язку з цим виникає запитання: яку ідейно-політичну роль мало відігравати це видання?

– Зазираючи в ті далекі роки, вважаю, що газета «Кримська світлиця» з перших днів працювала на формування у читачів національної ідентичності, відродження історичної пам'яті, утвердження цінностей, необхідних для того, щоб люди нарешті усвідомили себе відповідальними за свою державу. Нелегким був цей період. «Кримська світлиця» не була тільки для українців. Газета ще й

працювала на те, щоб підтримати кримських татар, розповісти про їхнє становище, про їхні проблеми, які в них виникли.

Я постійно передплачував і передплачую «Кримську світлицю». Ми в уряді допомагали газеті, як могли, старалися фінансово її підтримати і ніхто проти цього не виступав, тоді було повне розуміння необхідності такої підтримки. Я дивуюся, що в тяжких умовах, в умовах дуже складної економічної ситуації, уряд України підтримував усі творчі спілки, у тому числі й «Просвіту». У державному бюджеті були закладені спеціальні кошти для функціонування самих цих організацій. Так само думали тоді, як підтримати і «Кримську світлицю». Я хотів би наголосити й на тому, що «Кримська світлиця» в той час давала широку інформацію про історію Криму, про те, чому

Микола Жулинський, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України

Крим перебуває у складі України, які були передумови до цього акту... Тобто український широкий читач міг зі сторінок цього видання пізнати правду про минуле Криму, про період УНР, про те, як розгортався рух, який очолювали кримські татари, маю на увазі 1917, 1918, 1920 рр.

Тому свою важливу державотворчу роботу «Кримська світлиця» виконувала і, ясна річ, що ця газета повинна жити, повинна функціонувати і мати якнайширше розповсюдження по всій Україні.

– На сторінках «Кримської світлиці» публікувалися україномовні літератори Криму й України. Це був такий об'єднавчий майданчик, де поставало українське художнє слово. Скажіть, будь ласка, чи вдалося за ці 25 років інтегрувати кримське україномовне письменство в літературний простір України?

– Я думаю, що значною мірою вдалося. Я пам'ятаю публікації багатьох кримських письменників: поетів, прозаїків. Багато з них писало

і російською, і кримськотатарською мовами. Але до цих письменників Київ був дуже уважний. Багато з них стали членами Національної спілки письменників України. Навіть була утворена філія з письменників Автономної Республіки Крим. Ми тоді намагалися мистецтвом Криму, передусім кримськотатарському народу, показати якнайширше в Україні. Тим більше, що дуже багато художніх мотивів перегукується у килимарстві, у вишивках, у переказах, легендах... Багато що є зближеним з українською народною творчістю, культурою і мистецтвом. І це все треба було показувати і відкривати.

– Чи маєте побажання для газети і її читачів?

– Я хотів би побажати передусім, щоб «Кримська світлиця» продовжувала своє життя! Я хочу побажати, щоб було більше читачів! Ми всі повинні багато зробити, щоб її популяризувати, щоб на її сторінках друкуватися. Зі свого боку Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, директором якого я є, робив і робить усе, щоб «Кримська світлиця» була відкрита якнайширшому, передусім, всеукраїнському читачеві.

– Пане Михайле, «Кримська світлиця» – чи не єдине видання, яке приділяло особливу увагу саме україномовній літературі Криму. Що, на Вашу думку, вдалося зробити нашій газеті для становлення української і кримської літератури?

– Насамперед, я вітаю колектив і авторів «Кримської світлиці», всіх, причетних до цього чудового українського кримського видання, з ювілеєм. 25 років – це поважний вік. Історія газети, майже ровесниці нашої Незалежності, є дуже непростю: на сьогодні це єдине кримське україномовне видання у вигнанні. Слава Богові, що вона відновила вихід у Києві, і хотілося б, щоб вона була належно поцінована. Хотілося б, щоб ця авторитетна, багата на історію газета з ім'ям продовжувала робити ту справу, яку вона робила в Криму, – консолідувати мислячих, інтелігентних українців не лише на півострові, приводячи до

Михайло Сидоржевський, голова Національної спілки письменників України

МИХАЙЛО СИДОРЖЕВСЬКИЙ: “З «КРИМСЬКОЮ СВІТЛИЦЕЮ» ПОВ'ЯЗАНІ ІМЕНА ВІДОМИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ”

розуміння, що Крим є українським.

Наскільки мені відомо, «Кримська світлиця» завжди була уважною до політичних подій України та

світу, до становлення Української держави і нації. До того ж вона завжди приділяла велику увагу сучасному українському літературному процесу. Крим посі-

дає важливе місце в українській культурі і літературі: зокрема, з ним пов'язані імена багатьох наших класиків XIX-XX ст., – починаючи зі Степана Руданського і Лесі Українки.

Наразі на півострові продовжує діяти кримська письменницька організація (Кримська організація Національної спілки письменників України – ред.), але вже в іншому статусі. Для НСПУ завжди була важливою присутність української літератури та її представників у Криму. Безпосередньо з «Кримською світлицею» пов'язані імена відомих українських письменників, журналістів, публіцистів, – починаючи з Данила Кононенка, одного з фундаторів видання, людини, котра дуже багато зробила і для формування, становлення, розвитку не лише газети, а й українства в Криму загалом. Також згадати можна Віктора Стуса, Віктора Гуменюка, Віктора Качулу, теперішнього політв'язня росій-

ського окупаційного режиму Миколу Семену. З «Кримською світлицею» пов'язані імена ще низки письменників, які публікувалися на її сторінках і були так чи інакше причетні до творення української культури та духовності. На мою думку, Українська держава в особі тих чи інших інституцій і чиновників при-

діляє дуже мало уваги гуманітарному аспекту в кримському питанні. Як не прикро про це говорити, але це віддзеркалилося, зокрема, в ситуації з «Кримською світлицею». Зрозуміло, що сьогодні відбуваються процеси роздержавлення, але потрібно не лише зберегти газету і випускати її накладом у тисячу примірників – потрібно, щоб вона гідно фінансувалася. На жаль, у сьогоднішньому статусі Крим може існувати ще не рік і не два, тому значення «Кримської світлиці» у нових реаліях тимчасової російської окупації Криму і з огляду на перспективу є надзвичайно важливим не лише для півострова, а й для Української держави, духовності, культури.

– Що б Ви хотіли побажати газеті?

– Побільше читачів, любові й уваги з їхнього боку, цікавих матеріалів, і найголовніше – скоріше повернутися з вигнання до українського Криму. Я вірю в це, я переконаний, що так буде.

“ 25 років – це поважний вік. Історія газети, майже ровесниці нашої Незалежності, є дуже непростю: на сьогодні це єдине кримське україномовне видання у вигнанні. Слава Богові, що вона відновила вихід у Києві, і хотілося б, щоб вона була належно поцінована. Хотілося б, щоб ця авторитетна, багата на історію газета з ім'ям продовжувала робити ту справу, яку вона робила в Криму, – консолідувати мислячих, інтелігентних українців не лише на півострові, приводячи до розуміння, що Крим є українським...”

– Чи позначилася на кримському інформаційному просторі поява «Кримської світлиці»?

– Насправді «Кримська світлиця» увірвалася в інформаційний простір Криму, вона була давно очікуваною газетою, і якраз на тлі підйому першого року Незалежності це було надзвичайно важливо та цікаво. Тоді, раніше, в Криму виходила якась компартійна газета, обласна, перекладалася українською мовою. Вона була неукраїнська, навіть антиукраїнська, українці її не читали. Саме в часи перебудови, під кінець перебудови почали з'являтися незалежні україномовні видання в Криму, втім, це були невеличкі газети, які виходили раз на місяць, тобто це не були повноцінні видання. «Кримська світлиця» стала повноцінним виданням, газетою, яка виходила, яка просто зачитувалася до дір. Я пам'ятаю реакцію людей – вона надзвичайно гарно сприйнялася кримчанами-українцями, і водночас почалося цькування «Кримської світлиці» з боку проросійських видань, з боку проросійських шовіністичних сил. Це було показником, що видання зайняло свою нішу в кримському інформаційному просторі.

Володимир Притула, шеф-редактор проекту «Радіо Свобода» «Крим.Реаліті»

ВОЛОДИМИР ПРИТУЛА: «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» УВІРВАЛАСЯ В ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР КРИМУ»

– Яку роль відіграло це видання саме в гуртуванні українства і яку функцію воно виконувало в процесі консолідації українців Криму?

– «Кримська світлиця», крім того, що це було явище у кримському інформаційному полі, яскраве явище, стала осередком

українства на півострові, і висвітлювала, з одного боку, всі події, чим жила тоді українська громада, з іншого боку, «Кримська світлиця» була тоді і генератором різних ідей, різних заходів, різних промоцій. Тому вона стала таким духовним центром для кримських українців:

„ Я сподіваюся, що настануть такі часи, і причому настануть дуже швидко, коли ми зможемо сісти на ялтинській набережній, відкрити свіжий випуск «Кримської світлиці» і почитати та отримати насолоду. Або десь у Бахчисараї – в кафе кримськотатарському чи ще десь. Я в це вірю, знаю, що так буде, але бажаю вам, щоб це сталося швидко, ще при нашому житті...

і величезна бібліотека в самій редакції була, постійні зустрічі, постійно якісь творчі вечори. Крім того, будь-хто з видатних українців, хто приїжджав до Криму, завжди заходив у редакцію, спілкувався з людьми, приходили не тільки члени редакції і редколегії, не тільки журналісти, а й активісти. І тому це справді був не просто якийсь великий клуб, а центр для кримського українства. І тут ініціювалися різні акції на підтримку українського шкільництва, на підтримку церкви української, на підтримку молоді української. З'явилися нові видання – додатки до «Кримської світлиці»: для молоді, спортивний до-

даток. Без «Кримської світлиці» зараз дуже важко уявити собі українське життя на півострові останніх двадцяти п'яти років.

– Що б Ви хотіли побажати газеті та її читачам?

– Насамперед, я хотів би побажати повернення до Криму, повернення до своїх джерел. Я сподіваюся, що настануть такі часи, і причому настануть дуже швидко, коли ми зможемо сісти на ялтинській набережній, відкрити свіжий випуск «Кримської світлиці» і почитати та отримати насолоду. Або десь у Бахчисараї – в кафе кримськотатарському чи ще десь. Я в це вірю, знаю, що так буде, але бажаю вам, щоб це сталося швидше, ще при нашому житті. І, звичайно, зараз, коли ми переживаємо непрості часи, я бажаю перш за все вдячних читачів, передплатників. Саме тому я закликаю кримчан, і не тільки кримчан, а всіх, хто вірить, що Крим був, є і буде українським, – передплачувати «Кримську світлицю». Це дуже важливо, це – один з показників, що український Крим є, що він живий.

АРХІЄПИСКОП СІМФЕРОПОЛЬСЬКИЙ І КРИМСЬКИЙ УПЦ КП КЛИМЕНТ:

«КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» ЖИВЕ – І В ЦЬОМУ СИЛА ГАЗЕТИ»

– Владико, наскільки впливовою була «Кримська світлиця» впродовж свого майже 25-літнього існування в Криму?

– Наша «Кримська світлиця» не була, а є впливовою газетою українців Криму. Її життя – це постійна боротьба: з непрофесіоналізмом, владою, що нищила професійну редакцію, з оточенням, яке робило все, щоб цієї газети не було. Але завдяки старанням українців Криму, головних редакторів, які очолювали й очолюють цю газету, видання вистояло за тих

складних умов, у яких перебувало завжди, бореться, перемагає і живе. Це – серце кримчан. Душею кримчан є Бог, а серцем – «Кримська світлиця».

– Чи потрібна нині друкована газета про Крим в Україні?

– Господь сказав: «Камінь, який занедбали будівничі, став наріжним. Від Господа це сталося, і дивне воно в очах наших». Сьогодні, під час тих подій, які ми з вами переживаємо, єдиним збереженим чинним україномовним друкованим видан-

Архієпископ Сімферопольський і Кримський УПЦ КП Климент

ням-рупором українців Криму є газета «Кримська світлиця». Вона дуже незручна – і для міністра культури, бо не займається його особистим піаром, і для тих, хто здавав Крим у 2014 році, і для тих, хто не помічає українців на теренах Криму. Якщо мі-

ністр зі своїм некомпетентним оточенням вважає, що сьогодні достатньо лише інтернет-видання, то я хотів би поставити одне запитання: яким чином дізнаватися про життя з населених пунктів як у зоні окупації, де немає ані Інтернету, ані

„ Але «Кримська світлиця» живе – і в цьому сила газети, її колективу, всіх тих, хто опікується і живе нею, черпає від неї натхнення і сподівається, що колись вона повернеться до Криму і буде провідною зорею для кожного українця і для тих, хто хотів би долучитися до великої української культури...

зв'язку, так і на підконтрольній території без доступу до мережі, де мешкають наші переселенці? Я розумію, такий варіант є дуже гарним для економії бюджетних витрат заради подальшого підвищення зарплатні й премій високопосадовців. Але для кримчан, які боролися за «Кримську світлицю», живуть з цією газетою і чекають на неї, – друковане видання повинно бути, хто б не хотів його знищити. Після 2014 року було припинено ді-

яльність багатьох україномовних видань – газети «Флот України», журналу «Морська держава» та інших. Але «Кримська світлиця» живе – і в цьому сила газети, її колективу, всіх тих, хто опікується і живе нею, черпає від неї натхнення і сподівається, що колись вона повернеться до Криму і буде провідною зорею для кожного українця і для тих, хто хотів би долучитися до великої української культури.

– Що б Ви хотіли побажати нашим читачам?

– Усім кримчанам і всім, хто любить Крим і українську мову, хотів би побажати отримувати добрі враження від читання «Кримської світлиці». Це – наше джерело живої води, яке надихає нас жити, творити, вірити, любити і не втрачати надії. Вітаю всіх з нашим великим ювілеєм і сподіваюся, що ще будемо святкувати і 50-, і 100-річчя.

КОЖУХ ВІД КРЕМЛІВСЬКОГО ПАНА: ЧИ ЗИМУВАТИМЕ КРИМ У ТЕПЛІ

Напевно, в Криму не дуже добре обізнані з відомим українським прислів'ям: «Казав пан: «Кожух дам», та тільки слово його тепле». Згадується воно під час розгляду ситуації з будівництвом нових теплоелектричних централей і станцій, пообіцяних окупантами населенню півострова, «визволеному від українських злиднів». Та тільки всупереч прислів'ю, добре відомому і так само добре ігнорованому в Росії, – «Готуй санчата влітку, а воза взимку», – проекти «президентського розмаху» щодо «утеплення» Криму можуть бути завершені хіба що з приходом на півострів справжнього природного тепла. Якщо тільки можуть.

ВІТАЛІЙ СОЛОНЧАК

9 листопада 2017 р. заступник міністра енергетики РФ Андрій Черезов розчарував тих, хто чекав на нову ТЕС у Саках потужністю у 120 МВт: попри те, що в «Ростеху» для неї виготовили 4 турбіни, АТ «КримТЕЦ», яке в серпні виграло конкурс на будівництво і пообіцяло впоратись до грудня, не уклало відповідних контрактів. Зрив цього будівництва, з огляду на різні причини, передбачався ще на початку вересня. За кілька днів у «КримТЕЦ» пообіцяли запустити в Саках перші блоки на 90 МВт лише під кінець зими 2018 р., а решту потужностей – наприкінці осені. При цьому було зазначено, що загалом на станцію буде витрачено понад 14 млрд рублів (понад 6 млрд гривень), а все обладнання на ній буде «вітчизняним», тобто російським, і не матиме аналогів. Згодом стало відомо, що зазначена сума є виданим на 15 років креди-

КРИМСЬКІ РЕАЛІЇ

Будівництво Сімферопольської ТЕС (жовтень 2017 р.)

Будівництво Севастопольської ТЕС (жовтень 2017 р.)

«Імперські амбіції теперішньої російської верхівки лише у частині енергозабезпечення вкраденого в Україні півострова обійшлися російським бюджетникам у 11,6 млрд рублів: 5 з них пішло на зведення корпусу Сімферопольської ТЕС, 5,3 – Севастопольської. Замість впровадження нових енергопотужностей окупаційна влада визнала інформацію про перебіг робіт конфіденційною: кримське розпилування грошей російських пенсіонерів буде засекречене до кінця будівництва і ще 5 років після його завершення», – зазначили в ІС

том під 11,5% річних, а заставою під нього буде... саме майно ТЕС.

За словами Черезова, у його відомстві вважали це будівництво недоцільним: рішення щодо нього приймалося буцімто через невідомість у термінах зведення централей у Сімферополі та Севастополі. Проте згодом виявилось, що енергія Сакської ТЕС може стати «надлишковою» – чого не сказати про обсяги газу, на якому вона має працювати. На початку грудня 2017 р. в «КримТЕЦ» похвалилися, що завезли до Криму вже понад 80% обладнання та скла-

дових частин для нової ТЕС у Саках і що затримок у реалізації проекту нема. При цьому було зазначено, що основні труднощі пов'язані з земельними питаннями: мовляв, власники багатьох ділянок, через які проходять газогін і лінії електропередач, перебувають на материковій території України, тож «порозумітися з ними практично неможливо». За деякий час в «адміністрації» міста уточнили, що йдеться про будівництво не стільки нової ТЕС, скільки парогазових установок (ПГУ) для вже давно існуючої, яка видає 12 МВт. Пуско-

налагоджувальні роботи розпочати пообіцяли у січні лютому 2018 р., а вивести станцію на повну проектну потужність – до листопада, після чого вона буцімто вироблятиме десятку частину енергоресурсів «республіки» і «стане одним із провідних бюджетотворюючих підприємств міста». При цьому пролунало істотне уточнення: об'єкт будується за рахунок приватних інвестицій.

Водночас кримські «органи влади» попросили «матінку»-Москву схвалити низку проектів для закриття передбаченого енергодефіциту: до потужностей Каміш-Бурунської та Сімферопольської ТЕС «голова Криму» Сергій Аксьонов побажав додати 460-482 та 120 МВт відповідно (на той час їхні потужності становили 30 і 86 МВт відповідно). Крім того, попри зрив термінів будівництва, з «КримТЕЦ» зберігався інвестиційний контракт на розширення потужностей Сакської ТЕС до 120 МВт.

«Матінка» почула – але, як завжди, робити все заходила на свій лад. 14 грудня 2017 р. уже згаданий Андрій Черезов з окупованого Севастополя подався інспектувати будівництво Сакської ТЕС, для якої одна зі структур російської державної корпорації «Ростех» надала повністю готові 4 турбіни. Тоді ж він похвалився, що на Сімферопольській і Севастопольській ТЕС, будівництво яких веде частина «Ростеху» «Технопромекспорт» («ТПЕ»), встановлено змонтовані перші дві турбіни виробництва німецької компанії Siemens (щодо обладнання цієї компанії до окупованого Криму йтиметься у наступних номерах), і пообіцяв, що незабаром завершиться монтаж інших двох, а запускатися їх почнуть у лютому 2018 р. Згідно з постановою уряду країни-окупанта, першу і другу черги мають запустити у травні й червні 2018 р. При цьому за-

ступник міністра енергетики РФ зазначив, що є питання щодо спорудження газопроводу та схем видачі, за що відповідати мають кримський «Чорноморнафтогаз» і «Крименерго».

Торік у листопаді секція «Браво» журналістських розслідувань групи «Інформаційний Спротив» випустила матеріал «Обіцяти – не означає зробити: чому гальмується будівництво ТЕС в окупованому Криму», в якому було висловлено припущення, що відповідні роботи можуть затягнутися не те що не на один місяць, а може, навіть не на один рік. «Імперські амбіції теперішньої російської верхівки лише у частині енергозабезпечення вкраденого в Україні півострова обійшлися російським бюджетникам у 11,6 млрд рублів: 5 з них пішло на зведення корпусу Сімферопольської ТЕС, 5,3 – Севастопольської. Замість впровадження нових енергопотужностей окупаційна влада визнала інформацію про перебіг робіт конфіденційною: кримське розпилування грошей російських пенсіонерів буде засекречене до кінця будівництва і ще 5 років після його завершення», – зазначили в ІС. Тут-таки було висловлено припущення, що перед представниками енергетичної галузі РФ та «урядом» Криму постане завдання – запустити енергоблоки ТЕС у Севастополі та Сімферополі чітко до «виборів Путіна», що відбудуться в 4-ту річницю окупації Криму. «В такому разі вирішення питань з постачанням необхідного обладнання та пошуком коштів на завершення будівництва вирішуватиметься всіма можливими засобами. Традиційно це відбудеться за рахунок найбільш прогарків населення РФ. А турбіни можна зняти і з інших об'єктів у російській глибинці – там «кримнаш» зігріє», – додали в «ІС».

ДАЛІ БУДЕ...

Суто адміністративне питання про підпорядкованість єпархій, яке можна вирішити раз і назавжди розчерком пера, у московському патріархаті з бюрократично-єпістолярного жанру перетворюється на містичний серіал. Висуваються тези про канонічну приналежність територій. То кому належить Кримська православна єпархія?

ВАЛЕРІЙ ВЕРХОВСЬКИЙ

КАНОН Є КАНОН

Канони – це церковні правила, встановлені для уникнення непорозумінь і вирішення суперечливих питань відповідно до братньої любові між усіма, хто бере участь у житті Церкви. Вони – як правила дорожнього руху; якщо всі їх дотримуватимуться – не буде катастроф.

АПОСТОЛЬСЬКЕ ПРАВИЛО

Апостольське правило 34: *Єпископам будь-якого народу належить знати першого серед них і визнавати його як голову, і нічого не робити, що було б понад їхню владу, без його вказівок; а кожний має робити тільки те, що стосується його єпархії та тих місцевостей, що належать до неї. Але й перший нехай нічого не робить, не спитавшись думки всіх. Тому що так буде однодумність і прославиться Бог через Господа у Святому Дусі, Отцеві, і Сині, і Святому Дусі.*

В оригінальному тексті грецькою мовою йдеться про народ, а не територію чи державу, оскільки вживається слово «етнос».

ІСТОРІЯ БЕЗ ПОЛІТИКИ

Християнство поширювалося в Криму ще за апостольських часів, коли на місці сучасної Москви бував ліс, яким блукали нелякани ведмеді.

Коли Папу Римського Климента в 96 році відправили відбувати заслання до Криму, в Херсонесі громада християн налічувала дві тисячі осіб.

Відомо, що дві єпархії – Боспорська та Херсонеська – існували на півострові вже на початку 4 століття. До кінця сторіччя тут була створена Фульська єпархія. У 8 столітті виникли також Суворзька та Готська єпархії. Невеликий

ЦЕРКВА – ЦЕ ЛЮДИ

Будівля Сенату і Синоду в Санкт-Петербурзі

НЕБЕСНИЙ ПАТРІАРХАТ

Херсонес

ликий Крим мав п'ять єпархій – усі входили до складу Константинопольського патріархату.

Згодом Готська єпархія об'єднала в собі і Суворзьку, і Херсонеську єпархії, і в такому вигляді проіснувала до 1778 року, коли єпископ св. Ігнатій Готфійський закликав православне населення переселятися з Криму до держави, що проголошувала себе православною. Дивно тільки, що без російського втручання православні мешканці Кримського ханства со-

тні роки не знали про те, що життя поза кордонами Росії неможливе, а лише після того, як з Петербурга їм це пояснили, десятки тисяч людей подалися шукати кращої долі у степу на берегах річки Волнової.

Київська митрополія була передана з підпорядкування Константинопольському патріархату до Московського патріархату в 1686 році – «з порушенням канонічних правил» (як зазначив у 1924 році патріарх Вселенський і

Константинопольський Григорій VII). До того ж – якщо розглядати питання з огляду на канонічність – територію Криму ані тоді, ані пізніше, ані ніколи в історії Константинополь не передавав під Московський патріархат.

З приєднанням у 1783 році території Кримського ханства до Росії починається найцікавіше. Вся ця територія увійшла до Слов'янської та Херсонської єпархії (кафедра у Полтаві).

Лише у 1859 році на «канонічній» території Криму створено окрему єпархію. Якого патріархату? Санкт-Петербурзького обер-прокурорату? Бо патріарха на Русі двісті років не було взагалі: з часів Петра I влада релігійна та державна поєднувалася у десниці царя; безпосереднє керівництво Синодом здійснював призначений монархом «обер-прокурор» – нечувана ніде більше й ніколи в історії православ'я посада, що не відповідала жодним

Герб Константинопольського патріархату

канонам, особливо біблійному принципу «кесарю – кесарево». Проте відповіді такого стану речей канонам ніхто не переймався. У Петербурзі Синод розташовувався в одній будівлі з Правлячим Сенатом, і будівля ця так досі і називається – Сенат і Синод, наче свідчення зворушливого єднання Божого з кесаревим.

Виходить, що, маючи на меті просування православної імперії та розширення кордонів, «безпатріарша» церква ліквідувала Кримську єпархію, так само, як перед тим ліквідувала і Київську митрополію, яку не вони створювали. Ліквідувала «за ненадобністю», щоб згодом на розчищеній від багатовікової традиції землі створити нову єпархію з новою, переселеною паствою.

Немає канону, що скасовував би Слово Боже. Чи казав Христос про канонічність патріархату чи розмежування територій? Ні, лише: «Там, де двоє чи троє зберуться в ім'я Мое, – там і Я поміж ними».

Не існує серед канонів Православної церкви жодного, який прямо і недвозначно регулював би питання розподілу саме територій. Тому що церква – не територія, церква – це люди, котрі приходять до храму, це громади парафій, це священники, котрі правлять службу. Вся інша надбудова у вигляді єпархій, митрополій та патріархатів потрібна для сприяння цій діяльності.

Канонічна територія – штучне поняття, викликане прагненням РПЦ контролювати не лише прихожан, а й усіх мешканців «канонічної» території мало не за фактом народження, незалежно від того, чи вірить взагалі людина в Бога, чи поділяє засади православного сповідання, ким усвідомлює себе за етнічним походженням. Від такого підходу – один крок до відновлення кріпацтва.

Канон – ніщо, лише порожнє слово, якщо він не ґрунтується на вірі та на духові. Земним патріархам не дано спростувати владу єдиного канонічного Патріарха.

Церква – це не лише храм, не лише ієрархи, не лише канони, церква – це люди. Це – ті двоє чи троє, які разом, підтримуючи одне одного, прагнуть до єдиного і найвищого Патріархату – небесного.

ДРАМАТУРГ З ВІРМЕНСЬКОГО БАЗАРУ

КАЛЕНДАР

Митрофана Спиридоновича Короля спробував повернути до історії української літератури відомий дослідник нашої драматургії у її негучних виявах Петро Лобас. На одній з перших сторінок третього – й поки що останнього! – тому «Української літературної енциклопедії» знаходимо його коротку статтю про Короля, що виступав як під власним прізвищем, так і за кількома прибраними іменнями, зосібна – Тугий.

**ГРИГОРІЙ ЗЛЕНКО,
ПИСЬМЕННИК,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ
МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ,
М. ОДЕСА**

З цієї статті довідуємося, що Митрофан Спиридонович народився 1874 року в заснованому вірменськими греками передмісті Перекопа Таврійської губернії, що звалось Вірменський базар. Тепер Армянськ є містом у Красноперекоському районі на терені Криму. Там буцімто й збігло його життя, перейняте клопотами дрібного урядовця, які забезпечували кусень хліба, і творчими потугами, що звеселяли душу.

Якщо в Армянську збереглася вулиця Староторговельний ряд, а на ній – будинок з першим номером, то саме тут і мешкав Король. Вечорами засвічував він гасову лампу, діставав шкільний зошит і брався писати то вірш, то сцени для кону. Ці сцени показував заснований Митрофаном Спиридоновичем «Гурток шанувальників драматичного мистецтва». Подеколи вони входили до репертуару інших аматорських колективів, ба навіть професійних артистичних труп.

Виданий в Одесі 1906 року бібліографічний покажчик славетного книгознавця Михайла Комарова «Українська драматургія» інформує, що до початку двадцятого століття Король був автором двічі випущеної тамтаки, в Одесі, «малоруської оперетки у двох діях і трьох одмі-

ФОТО З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ

Митрофан Король

нах «Бог не без милості, козак не без щастя». Вона вийшла 1897 і 1900 років з друкарні Л. Нітче коштом якогось О. Федорова. Першого разу наклад становив 5800 примірників; тираж другого видання невідомий. Книжку присвячено «на спомин щирому побратиму В. І. Захаренку».

На превеликий жаль, жодної з книжок в Одесі немає. Вдалося установити, що перше видання збереглося у складі бібліотеки видатного українського письменника і бібліофіла Бориса Грінченка, яка переховується тепер у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадсько-

го. В цій самій бібліотеці є кілька примірників твору, випущеного 1897 року, з інших зібрань.

Михайло Комаров зазначає, що 1900 року Митрофан Спиридонович мав у своєму доробку «драму у чотирьох діях з піснями, хором і танцями», яка називалася «Марія-покритка, або Гріх і покаяння. (Свята правда)», сатиричний етюд на одну дію «Попанськи» та перероблене для сцени оповідання Олексі Стороженка «Не в добрий час» (у трьох картинах). Очевидно, знайти підмогу для видання цих творів не вдавалося, і Король 18 вересня (1 жовтня) 1900 року звернувся до Комарова з таким листом:

«Звиняйте, що не знаю Вашого імення. Іван Кіндратович Залізник (Железняк), що учителем у Сімферополі, рекомендував мені Вас як щирого українця, тому і я осмілюся писати Вам і прохати у Вас помочі. Я чоловік бідний, так що поїхати в Одесу мені ніяк не можна – не по кишені, а діло таке, що треба або самому бути, або довірити кому. Бачте, я записався членом Общества руських драматичних писателів і оп[ерних] комп[озиторів] і мені беззастережно треба видати мої драматичні твори і оперету «Бог не без милості, козак не без щастя», котра була видана О. Федоровим в Одесі, а тепер в ісправлено-

му виді з нотами знов розрішена Главним управлінням по ділам печаті, і етюд «Попанськи». Продати за очі якому-небудь книгарю – боюся кривди, а потому і пишу Вам, і прошу Вас прийняти на себе сей труд. Я довіряю Вам, як самому собі, і вірю, що Ви зробіте краще, ніж я зробив би сам. Напишіть мені откритку; чи можна продати їх (п'єси), – я зараз же їх і пришлю. Я можу прийняти Ваш труд на комісію. Маю надію, що Ви допоможете мені бідному, а я за се буду вік за Вас молитися Богу. Ваш Митрофан Король-Тугий».

Відповідь Комарова не збереглася. Можна здогадуватися, що завше доброзичливий і готовий підставити плече Михайло Федорович шукав в Одесі видавця для випуску зібрання творів Короля, але справа це була вельми нелегка. Чи не завдяки сприянню Комарова місцевий цензурний комітет згодом, 10 (23) грудня 1904 року, дозволив видання тому драмопису й віршів Митрофана Спиридоновича, до якого увійшли згадані вище твори, а також п'єса на чотири дії «Така їх доля», оперета на дві дії «Українці, або Як сватали Степаниду» та цикл поезій? Наступного року цей том побачив світ у друкарні В. В. Корсакова, що існувала в містечку Генічеську Таврійської губернії (тепер – місто, районний центр на Херсонщині).

«До суду людського» – видання нині раритетне. В київських бібліотеках, що стали національними, його нема. У тому примірнику, який зберігається у Харківській державній науковій бібліотеці імені В. Г. Короленка, зі ста дев'яносто двох сторінок залишилося сто тридцять сім; відірвано, зокрема, обкладинку і титульний аркуш. Повним і добре зображеним примірником володіє лише Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького. Він надійшов до попередниці цієї книгозбірні – Одеської міської публічної бібліотеки 7 (20) серпня 1910 року і зацілів, ймовірно, тому, що на обгортці одразу було проставлено рожевий ромбик, який означав: книжка видається з дозволу. Залягав час нової чорної реакції російського самодержавства, і українське слово – в котрий раз! – потрапило, по суті, під заборону...

Не вдаватимуся до розгляду спадщини Митрофана Спиридоновича Короля: то – справа іншого дослідника. Мені хотілося лише звернути увагу кримських літературознавців на вкриту порогами часу постать драматурга й віршувальника, без якої літературна й театральна історія півострова була б неповною.

«Кримська світлиця»,
№ 23-24 за 2 березня 2001 р.

ПІДГОТУВАВ
СЕРГІЙ КОНАШЕВИЧ

ДОВІДКА

Митрофан Спиридонович (Митро Свиридович) Король – український письменник, поет, драматург. Народився 12 листопада 1874 року в м. Вірменський Базар (сучасний Армянськ) у міщанській родині. Скінчив міське училище. З 1894 р. служив в Армянській міській управі. На початку 1900-х рр. розпочав літературну діяльність, писав вірші, які мали патріотичні мотиви («Пам'яті П. Куліша», «На Україну» та ін.), та п'єси, що входили до репертуару як аматорських колективів, так і професійних драматичних труп. Приєднався до Товариства російських драматичних письменників і оперних композиторів (1900/1903 р., за іншими даними – 1912 р.). У 1906 р. заснував у Вірменському Базарі «Гурток шанувальників драматичного мистецтва» та культурно-освітнє товариство. Працював під такими псевдонімами та криптонімами: Тугий Д. С., Тугий, Емка, К-оль Т. 9 грудня 1920 р. Митрофан Король, який на той час мав дружину і обіймав посаду секретаря революційного комітету («револю») в Армянську, був заарештований більшовиками за те, що «служив секретарем міської управи за Денікіна і Врангеля». У його справі було вказано 1873 рік народження, здобуту початкову освіту, позапартійність і національність «русский»: можливо, подаючи неточні дані, репресований літератор сподівався полегшити свою долю. 24 грудня особливий відділ «Всеросійської надзвичайної комісії» при 15-й стрілецькій дивізії 6-ї армії засудив Митрофана Короля до розстрілу. Ймовірно, вирок було виконано того ж дня. Місце поховання невідоме. Реабілітований Прокуратурою АР Крим 29 червня 1995 р.

З материком Кримський півострів сполучається через Перекопський перешийок. І цю лінію підкреслює, мов своєрідна риска, Перекопський (або ж Турецький) вал, що простягається від одноїменної затоки на заході до Сиваша на сході. Коли саме викопали старожитні осідники тут рів і звели вал, убезпечуючи себе від нападників зі Степу, достеменно невідомо й досі. Є якісь невиразні згадки в писаннях «батька історії» Геродота і Плінія Старшого, тому сучасні дослідники обмежуються лише гіпотезами. Найбільш прийнятне припущення зводиться до того, що рів з валом постали у II столітті до нашої ери, за скіфських часів.

ІНФ. «КС»

Нині Перекоп фігурально називають воротами у Крим. А колись тут справді були ворота. За правління ханів Менглі-Герая, Сагіб-Герая та Арслан-Герая рів було укріплено, появилися сім могутніх башт, а майже посередині – фортеця з бастіонами і ворота з підйомним мостом через рів. Фортеця називалася Ор-Капу, а в українців – Перекоп. Звідси вирушали на війни і по живий товар (ясир) татарські чамбули.

Потрапити на півострів можна було тільки через Перекопські ворота. Тому біля них в очікуванні перепустки зупинялися і дипломатичні місії, і торгові каравани, і всі інші подорожні. Винятком були чумацькі валки з України. Сіль, видобута з перекопських і чонгарських озер, приносила величезні прибутки кримським ханам, і вони не раз розсилали гінців із запрошеннями до перевізників солі, що в той час цінилася дуже високо. Відтак появлялися

КРАЄЗНАВСТВО

Сучасний стан Перекопських укріплень

ВОРОТА У КРИМ

Руїни фортеці Ор-Капу

нові солевозні магістралі. Найбільшими чумацькими шляхами з Перекопу були ті, що вели на Кизикермен (тепер – місто Берислав Херсонської області), на Донецький кряж і до Голого Перевозу на Дніпрі. Були й два караванні шляхи, що сполучали Крим з фортецею Кінбурн на Дніпровському лимані. Чумацький промисел занепав аж тоді, коли в середині 1870-х років Крим з'єднався з Харковом залізницею.

Поряд з фортецею в XVI столітті виникло поселен-

ня, назване в пізніших історичних розвідках Старим Перекопом. Його опіси залишили поляк Марцін Броневський і турок Евлія Челебі. Воно існувало до 1736 року, коли на Кримський півострів удерлася російська армія фельдмаршала Мініха. Старий Перекоп було знищено ввесь. Частина його мешканців перебралася трохи далі, заснувавши Вірменський Базар пообіч впадини Юч-Джилга. Після Кучук-Кайнарджийського мирного договору (1774) між Російською і Ту-

рецькою імперіями вже в материковій частині за валом почало поволі розростатися місто Перекоп, яке мало чим відрізнялось од села. Невдовзі воно стало центром величезного Перекопського повіту, що охоплював північну частину Кримського півострова, все теперішнє лівобережжя Херсонщини і чималий шмат Запоріжчини, простягаючись аж за Велику Знамянку та Дніпровку. З утворенням 1802 року Таврійської губернії на материкі були утворені Мелітопольський і Дніпровський

повіти, у складі Перекопського залишилася тільки його кримська територія. Під час громадянської війни місто Перекоп зазнало непоправних руйнувань, перетворившись фактично на малопримітне село. Прокотилася над ним і лавина штурмів Турецького валу в 1941 і 1944 роках.

Але і в пору свого існування як повітового центру Перекоп завжди поступався перед своїм передмістям Вірменським Базаром, в якому було більше жителів і містилися деякі повітові установи. Тут служив український письменник Митрофан Спиридонович Король, який заснував 1906 року в місті гурток шанувальників драматичного мистецтва та культурно-освітнє товариство. У Вірменському Базарі містилось і повітове училище.

Як видно з назви, при початках Вірменського Базару значну частину населення становили вірмени, а в пізніші часи – також кримські татари, українці, росіяни, караїми. З цим містом пов'язані імена художника Еммануїла Яковича Магдєсяна, котрий доводився родичем І. К. Айвазовському, композитора Олександра Опанасовича Спендіарова, караїмського просвітника Іллі Ілліча Казаса, народо-вольця Євгена Матвійовича Сидоренка.

1921 року Вірменський Базар було перейменовано на Армянськ і до війни він був районним центром. Тепер входить до складу Красноперекопського району.

Північний Крим придається до пішого туризму, хоча з давніх пам'яток мало що уціліло. Більше того, продовжують зникати вони й сьогодні. Тим, хто цікавиться цим краєм, можна порадити ознайомитися з сумлінним дослідженням красноперекопського краєзнавця і талановитого художника Льва Петровича Кружка. Його книжка «Армянськ» (1999) поповнить ваші знання про перекопську землю.

Домінік Арфіст – кримський поет і перекладач. Мешканець Великої Алушти. Вивчав філологію у Київському університеті імені Тараса Шевченка. У передмові до збірки віршів «Сонце моє серце», що видана минулого року видавничим центром «Просвіта», Ольга Башкірова написала: «Поет – передусім «той, хто знає», а вже потім – усе інше, традиційно асоційоване з цим словом... У цій поезії неможливе моралізаторство й банальна історіософія, зате в ній є Любов і Історія. Ліричний герой Домініка Арфіста знає істину, однак знає він і велику таємницю мовчання...». Пропонуємо нашим читачам вірші з цієї збірки.

КРИМСЬКА ЕМІГРАЦІЯ

2014-2015
(уривок)
дітей і торби візьму
вклонюся додолу люду...
і з кармою на корму... –
а арфу вдома забуду...
надгробки я обніму
з очей приберу полуду
мій ангел гуде в сурму... –
а пісню вдома забуду...
мені як Орфею в тьму
як в голку сталеву верблюду
мені в тюрму і в суму... –
...а серце вдома забуду...

КРИМ (КРИК)

я ніхто тобі – мить кромішня –
Криму, кармо моя кремезна
моя крові – мово старезна
закарбована сном горішнім
я ніхто тобі – хтось хтонічний...
в хаос – в Тартар навки вічні...
у тортури... у світ без сліду
кара-дазький знавцю Аїду...
у коріння – в крам – в караїми –
в скіфи – в поле – в полин
полонів...
– весни виродилися в зими
греки випорснули з хітонів

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ

ДОМІНІК АРФІСТ: «ВІД КРИМУ ДО РИМУ – ВСЬОГО ЛИШЕ РИМА»

із хітуну – у склеп – в хатину
захаращену і голодну...
у харизму хистку-безродну
у каньйонну камінну воду
у розщелину чатир-дазьку
у печери хмільного Сходу
в ялівцеву могилу братську
в небом викресану породу –
із таврійським тавром
печеним –
в степові кіммерійські чари
в генуезці – у яничари –
у шляхи – в ракушняк
товчений...
в херсонеську руїну храму –
в християнську холодну
схизму –
у мечеті – в мечі ісламу –
у жажний шеол юдаїзму...
у замучене міфом море –
в морову незупинну язву –
пекло випещених повторень –
у нав'язливу казку – в назву...

КРИМ-РИМ

1
дім – засмолена в морі бочка
дім – тісна гамівна сорочка
дім – у горлі ядучий дим...
мій Елізіум...
Крим мій Рим...
море – винесе в ностальгію
море – зморить мару і мрію
море – вимір моєї мови

у безвимірності любові...
від Криму до Риму – всього
лише рима
від моря до мороку – віддалі
незрима
печаль незборима – стезя
в безтілесся
лягла з піднебіння і до
піднебесся...

2
святий Петро пливе плечем
Ай-Петрі
в старому чудернацькому човні
через наїжені сосновим
хутром нетрі
через татарські погляди сумні
пливе-пливе... за ним
прекрасні діти
апостоли чарівно молоді
і сам Хома по ялтинській воді
учитися ридати і радіти...
біліє сивиною Учан-Су
муреною скрадається дорога
спішить Петро обняти
Козерога
життям пожертвувати за
красу...
пливе-пливе крізь музику
незриму
по херсонеських зоряних
степях
Петро на неподоланих вітрах...
до Риму шлях лежить у небі
Криму...

Мій храм – мій Крим...
мій храм – мій Крим...
коловоротний кромлех
на березі скалічених надій...
сміється Час – лихвар
і лиходій
чатуючи на мій прощальний
подих...
я викричав усі свої слова
на море-гори-хащі-гущі-пущі...
тут захлинувся дух мій
невмирущий
завмерла тут душа моя жива...

КИПАРИСИ

Лесі Українці
1
усохлий кипарис – указівним
перстом
іржавий цвях буття – усякого й
усюди
живуть і тут які не є – а люди
благословляють день Аллахом
чи Христом...
розламані хліби... із грі зринає
ніч...
розмірено жує зачинена
худоба...
стискаю у руках палаючого
лоба
дивлюсь в дитячі очі – чорну
піч
де в глибині – вогні... і запалає
хата

і все згорить дотла за що
я потерпав
отямиться душа у полум'ї
заграв...
куди і маму я провів... і тата...

2
всі кипариси крокують в море
не гне їх вітер і не говорить
до них...
стрімчасті гнучкі підпори
тримають небо в журній
покорі...
тінь чорних амфор... ножі
щербаті
чатують долі...
в тужних staccato
Орфея горнуть в цупку церату –
на цвинтар тиші несуть
ховати...

ФОРΟΣ

губи губляться у снігах
поцілунку із порцеляни
ми ще літом Форосу п'яні
ми ще жадібні і жадані
ще Господь в очах не зачах...
руки ронить чужа журба
маніпура жовтіє тепло
допекло досконале пекло
зафарбовувана безпека
закарбованого раба...
і серця ростуть на горі
з недоречною церковничкою
ялівцем і цупкою дичкою...
линем братиком і сестричкою
у портал Байдарських воріт...

БАХЧИСАРАЙ

Ісмаїлу Гаспринському
буде усе запізно
бійся чи обирай
наскрізно і залізною
коле Бахчисарай
колом гуде гончарним
мічена мчить мечеть
вихрести яничари
виродились ущерть
закам'янілі сльози
цвинтарі-пустирі
рвуться стежки венозні
гір печуть пухирі...
буде усе запізно
грайся чи помирай
нарізно і безслізною
Бог і Бахчисарай...

ЧУФУТ-КАЛЕ

Авраму Фірковичу
Чуфут-Кале у вічності кочує...
ночує в чорних вищирах печер
тепло намолене розхристаних
химер –
кенас... і ними Час ласує всує...
даремно голосили невієм

камінням розкидали засторози –
оголеними нервами дороги
стенувся ввись останній
караїм...
в музей заkostenілий мавзолей
намарно марить стогонами
Тори...
мінорами горять самотні гори
і меншають без величі людей...

ПЕРЕКОП

апокаліпсис Перекопу...
вітер ядерного гоморства...
демонічного гороскопу
вічно справджені
пророцтва...
іудейська аскеза степу
під снігами сонного неба
спопеліле безпліддя Геба
бог останній Аменхотеп...
соляними стовпами цвинтар
невідомо якого люду
блиск ранкового сонця витер
ночі місячної полуду
і хрести забілили бодем
свербежем засохлої шкіри
пізнім перекотиполем
недотичні дари офіри...
обіцяє Мойсей землицю
спокушає Агара Бога
ні оazi ані криниці
лиш Ісусова спрага стогне...
сиве марево Сивашеве
тридев'яте царство свинцеве
біле пекло білого світу...
ще ніхто не вертався звідти...

КРИМСЬКА ЗИМА

о зимня тиша сонного села...
заойкумення кримського
міжгір'я...
літає сніг як одинокі пир'я
сумного лебединого крила...
яйла в кожусі сірому із хмар
навиворіт напнутому зомліла
старечі м'язи стомленого тіла
затерпли від навальницьких
отар...
татарський тракт... я їм
солодкий сніг
солодкий сум несправдженого
щастя
моє найперше крижане
причастя
мене веде сюди з усіх доріг...
Кастель... зимова воскова
пастель
довічна постіль вітру і туману...
і зорі – знаки Тори і Корану...
...Господня сутінкова
акварель...

СТОРИНКУ
ПІДГОТУВАВ ВАЛЕРІЙ
ВЕРХОВСЬКИЙ

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

АНДРІЙ СЕНЧЕНКО: «41-ИМ У СПИСКУ БУВ ОЛЕГ СЕНЦОВ»

Інтерв'ю, яке ми пропонуємо увазі наших читачів, було взяте наприкінці минулого року. В ньому Андрій Сенченко, відомий кримський політик, громадський і державний діяч, народний депутат України V, VI, VII скликань, голова Кримської республіканської організації ВО «Батьківщина», нині голова Всеукраїнського громадського правозахисного руху «Сила права» розповідає про події весни 2014 року: як відбувався процес звільнення полонених, яких утримували окупанти в Криму, як евакуювали українських військових та їхні сім'ї, виводили озброєння з окупованого півострова...

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідоцтво про реєстрацію КВ
№12042-913ПР від 30.11.2006 р.

Засновники

Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство
«Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець

Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ШЕКУН

Головний редактор
Віктор Мерджвинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не завжди поділяє
думки авторів публікацій,
відповідальність за достовірність
фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються
і не повертаються.
Редакція залишає за собою
право скорочувати публікації
і виправляти мову.
Зміст газети поширюється
на умовах ліцензії СС ВУ 3.0,
якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2018 р.:
на 6 місяців – 153,56 грн.
на рік – 304,52 грн.

У передплатній ціні враховано
вартість доставки до вашої
поштової скриньки і вартість
оформлення абонемента.

Передплатний індекс
90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

